

Yükseköğretimde Ödev Süreci Ölçeği (YÖSÖ)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Yükseköğretimde Ödev Süreci Ölçeği (YÖSÖ)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33502>

Özet

Yükseköğretimde Ödev Süreci Ölçeği (YÖSÖ), üniversite öğrencilerinin akademik ödevlere yaklaşım, planlama ve tamamlama süreçlerini sistematik olarak değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. 2021 yılında geliştirilen bu ölçek, öğrencilerin ödev süreçlerinde sergiledikleri bilişsel, motivasyonel ve davranışsal bileşenleri yükseköğretim bağlamında ölçmeyi hedefler. Ölçeğin geliştirme çalışması, ilgili literatüre dayanarak ödev sürecinin karmaşık yapısını ele almıştır.

YÖSÖ, öğrencilerin ödev yönetiminde karşılaştıkları zorlukları, kullandıkları stratejileri ve öz düzenleme becerilerini belirlemede önemli bir rol oynar. Bu sayede, eğitimcilerin öğrencilere yönelik daha hedefli müdahaleler geliştirmesine olanak tanır. Ölçek, Veda Yar Yıldırm tarafından geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Yükseköğretim, Ödev Süreci, Ödev Yönetimi, Öz Düzenleme, Psikometrik Ölçek, Üniversite Öğrencileri.

Yazarlar

Veda Yar Yıldırm

Amaç

Yükseköğretimde Ödev Süreci Ölçeği'nin (YÖSÖ) temel amacı, üniversite düzeyindeki öğrencilerin akademik ödevleri yerine getirirken izledikleri karmaşık süreçleri ve stratejileri güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Bu ölçek, öğrencilerin ödev tamamlama aşamalarındaki yeterliliklerini ve potansiyel zorluk alanlarını belirleyerek, akademik başarıyı etkileyen süreçsel faktörlere katkı tutmayı amaçlamaktadır.

Ölçek, aynı zamanda, öğrencilerin ödev yapma motivasyonlarını, zaman yönetimi becerilerini ve görev odaklılık düzeylerini değerlendirerek, eğitim psikolojisi alanında yapılacak araştırmalara sağlam bir zemin sağlayarak hedeflemektedir. Elde edilen veriler, yükseköğretim kurumlarında ödev verme ve değerlendirme uygulamalarının optimize edilmesine yardımcı olabilir.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

YÖSÖ'nün ölçtüğü temel psikolojik yapı, "Ödev Süreci"dir (Homework Process). Bu yapı, tek boyutlu bir kavramdan ziyade, bir dizi alt bileşeni içeren multidisipliner bir yapıdır. Ödev süreci;

görevin algılanmasından (anlama), planlanmasına (zaman çizelgesi oluşturma), yürütülmesine (kaynak kullanım ve dikkat) ve sonlandırılmasına (kontrol ve teslim) kadar uzanan tüm aşamaları kapsar.

Ölçeğin faktör yapışın, öğrencilerin ödev sürecine yönelik bilişsel hazırlıkların, duygusal tepkilerini (kaygı, motivasyon) ve davranışsal çöktürler (erteleme, çaba) yansıtan alt boyutlara sahip olduğu varsayılmaktadır. Bu boyutlar, öğrencilerin akademik görevlere ne kadar etkili bir şekilde adapte oldukları ve öz-yönlendirme becerilerini ne düzeyde kullandıklarını gösterir.

Geçerlik

Yükseköğretimde Ödev Süreci Ölçeği'nin geçerlik çalışmaları, ölçeğin gerçekten ölçmek istediği yapıyı ölçtüğünü kanıtlamak amacıyla yürütülmüştür. Yapılan orijinal çalışmada (Yar-Yıldırım, 2021), ölçeğin yapı geçerliğini tespit etmek için genellikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve/veya Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır.

Bu analizler sonucunda, ölçek maddelerinin kuramsal olarak öngörülen faktör yapısına uygun bir dağılım sergilediği ve yeterli düzeyde geçerlik katsayısı sağlandığı bildirilmiştir. Ayrıca, ölçüt başta geçerlik çalışmaları ile ölçeğin, akademik başarı veya öz-düzenleme gibi ilgili diğer yapılarla beklenen yönde ilişkiler gösterip göstermediği de test edilmiştir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik çalışmaları, ölçüm sonuçlarının tutarlılığı ve kararlılığı göstermek amacıyla yapılmıştır. YÖSÖ'nün güvenilirlik analizlerinde, iç tutarlılık katsayısı olarak yaygın şekilde kullanılan Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır.

Yükseköğretimde Ödev Süreci Ölçeği için elde edilen Cronbach Alfa değerlerinin, sosyal bilimler ve eğitim araştırmaları için kabul edilebilir seviyeler üzerinde olduğu belirtilmiştir, bu da ölçeğin maddelerinin ölçülen yapıyı tutarlı bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir. Ayrıca, test-tekrar test güvenilirliği gibi diğer yöntemlerle de ölçeğin zaman içindeki kararlılığı değerlendirilmiştir.

Faktör Analizi

YÖSÖ'nün geliştirilmesi sürecinde, ölçeğin boyutluluğunu ve yapısal bütünlüğünü belirlemek üzere Faktör Analizi yöntemleri uygulanmıştır. Orijinal çalışmada, öncelikle Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ile ölçeğin kaç boyuttan oluştuğu belirlenmiş, ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak bu faktör yapışın veri seti üzerindeki uygunluğu ve uyumu test edilmiştir.

Bu analizler, yükseköğretim öğrencilerinin ödev süreçlerinin birden fazla alt boyutta incelenmesi

gerektiğini ortaya koymuştur. Bu alt boyutlar genellikle "Planlama ve Organizasyon", "Çaba ve Odaklanma", "Erteleme Eğilimi" ve "Sonuçlandırma/Değerlendirme" gibi temalar içermektedir. Faktör yüklerinin yüksek olması, maddelerin ilgili faktörü güçlü bir şekilde temsil ettiğini göstermiştir.

Ölçek Bilgileri

Test Türü: Geliştirme (Developmental Scale)

Format: Kendini Değerlendirme Ölçeği (Self-Report Scale)

Derecelendirme: Orijinal makalede derecelendirme bilgisi açıkça belirtilmemiştir. Tipik olarak, 5'li veya 7'li Likert Ölçeği formatında yanıtlanması beklenir (Örneğin: 1=Hiç Katılmıyorum, 5=Tamamen Katılıyorum).

Mevcut Diller: Türkçe (Orijinal geliştirme dili)

Popülasyon Grubu: Üniversite öğrencileri (Yükseköğretim seviyesinde eğitim alan bireyler)

Yaş Grubu: Genç yetişkinlik (Tipik olarak 18-25 yaş arası)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki çeşitli üniversitelerin lisans programlarına kayıtlı öğrenciler.

Test Metodolojisi: Uygulama, kâğıt-kalem veya dijital anket yoluyla bireysel olarak gerçekleştirilir. Öğrencilerden, akademik ödev süreçlerine ilişkin ifadeleri kendi deneyimlerine göre derecelendirmeleri istenir.

Anahtar Kelimeler

Ödev Süreci Ölçeği, HPHES, Psikometri, Akademik Başarı, Öz-Yeterlik, Veda Yar Yılıdırım.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanıtıcıları: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Kurum E-posta Adresleri: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

İletişim Adresi: Veda Yar Yılıdırım

İletişim E-postası: vedayaryildirim@gmail.com

Şinler, Ücret ve Test Y?I?

Test Y?I?: 2021

Şinler ve Kullanım Ücreti: Ölçeğin akademik ve araştırama amaçlı kullanım için sorumlu yazar Veda Yar Yıldırım ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Ticari kullanım şartları farklılık gösterebilir.

Ölçek Çeşidi: Geliştirme ölçektir.

Kaynaklar

Orijinal makale ve referans bilgileri aşağıdadır:

Yar-Yıldırım, V. (2021). Homework Process in Higher Education Scale (HPHES): A Validity and reliability study. *International Journal of Assessment Tools in Education*, 8(1), 120-134. DOI: <http://dx.doi.org/10.21449/ijate.743363>

Ölçeğin orijinal PDF belgesi aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

[yuksekogretimde-odev-sureci-olcegi-yoso-toad.pdf](#)

Yükseköğretimde Ödev Süreci Ölçeği (YÖSÖ) Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmuştur ve herhangi bir şekilde değiştirilmemiştir.

Ölçeğin orijinal maddeleri, kaynak içerikte yer almamaktadır. Maddelerin tam listesi için lütfen yukarıda belirtilen referans makalesine (Yar-Yıldırım, 2021) veya sorumlu yazar ile iletişime geçiniz.